

PROTOKÓŁ z XII posiedzenia Rady do Spraw Cyfryzacji, które odbyło się 2 lipca 2021 roku, o godzinie 13:00 w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Wystąpienie programowe Pana Ministra Janusza Cieszyńskiego.

Pan Minister Janusz Cieszyński na początku swojego wystąpienia zaczął od informacji, że jego intencją jest, aby cała część KPRM, która zajmuje się tematyką związaną z przedmiotem działalności Rady, realizowała te zadania w formule pełnej współpracy, wymiany informacji i doświadczeń.

Następnie Pan Minister przedstawił cztery priorytetowe obszary, którymi chciałby się zajmować. Pierwszym obszarem, mając na uwadze wydarzenia ostatnich tygodni, jest kwestia cyberbezpieczeństwa. Na jesieni zostaną przedstawione konkretne propozycje do zrealizowania w obszarze legislacyjnym. Zadaniem, które należy wykonać jest podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa Polski. W tym zakresie jest pełna zgoda ze strony Pana Premiera i całego rządu. Zostaną przedstawione zarówno konkretne produkty oraz działania na zapleczu, których wdrożenie jest niezwykle ważne.

Drugą kwestią jest poszerzanie dostępu do internetu, inwestycji w sieci szerokopasmowe, w utrzymanie tego stanu - mamy bardzo konkurencyjny i dzięki temu w atrakcyjnej cenie dla konsumenta dostęp do sieci. Istotne jest także eliminowanie miejsc, gdzie nie ma dostępu do sieci. Na ten cel także zostaną zalokowane największe środki.

Trzecią kwestią, szczególnie ważną dla Pana Ministra J. Cieszyńskiego jest podniesienie poziomu dojrzałości e-usług, które oferuje administracja. W wielu instytucjach czy sektorach udało się pokazać, że jesteśmy w stanie wdrażać e-usługi na dużą skalę, robić to szybko i zaspokajać konkretne potrzeby. Pan Minister chciałby, aby wdrażanie rozwiązań informatycznych prowadziło do podniesienia efektywności działania administracji. Bardzo ważny jest komponent, który łączy w pewnym sensie e-usługi i sektor cyber, czyli wykorzystanie jak najszersze w ramach dostępnych możliwości, bezpiecznej tożsamości, także w sektorze komercyjnym. Polacy są zainteresowani wykorzystaniem tej tożsamości zdalnej, bezpiecznej do załatwiania usług administracji publicznej, a niezwykle dziwne jest, że na tak niewielką skalę jest to robione w zastosowaniach komercyjnych. Ten federacyjny model tożsamości jest sukcesem na wielką skalę i statystyki pokazują, że przytłaczająca większość uwierzytelnień odbywa się za pośrednictwem kanałów, które nie pochodzą z administracji.

Ostatnią istotną sprawą poruszoną przez Pana Ministra do zrealizowania przy wsparciu członków Rady jest osiągnięcie zwiększenia podaży pracowników, którzy są w stanie wchodzić do sektora technologii, szczególnie IT. Trudno sobie dzisiaj wyobrazić jakąkolwiek gałąź biznesu, w której ten komponent technologiczny nie funkcjonuje i jest oczywisty trend, że będzie on coraz bardziej znaczący. Według statystyk, każdego roku wyższe uczelnie na kierunku informatyka i pochodne kończy kilkanaście tysięcy osób. Raporty rynkowe

pokazują, że już dzisiaj brakuje kilkudziesięciu tysięcy osób do pracy w sektorze technologicznym. Obecnie mamy absolutny rynek pracownika, jeżeli chodzi o ekspertów, o ludzi, którzy posiadają najwyższe kwalifikacje i że jest to rynek, który staje się coraz bardziej międzynarodowy. Niezwykle istotnym elementem jest stworzenie siatki płac dla osób, które realizują tego typu zadania w ramach administracji publicznej, która pozwoli na to, aby w realny sposób konkurować na rynku o specjalistów. Należy włożyć dużo pracy w stworzenie propozycji zmian w systemie kształcenia, które pozwolą na przygotowanie rzeczywiście działającego kanału przepływu zapotrzebowania, jeżeli chodzi o personel za kilka lat, a także poprzez różne, innowacyjne formy kształcenia. W tym modelu, który mamy teraz wydaje się, że bardzo trudno będzie w prosty sposób zwiększyć liczbę absolwentów. Trudno jest zatrzymać ludzi, którzy znajdują się na sprawach IT w administracji, a także na uczelniach – bo nie są one w bardzo wielu aspektach konkurencyjne wobec zatrudnienia w prywatnym sektorze. Wiele osób wskazuje, że właśnie w prywatnym sektorze mają znacznie większą swobodę do realizowania swoich zainteresowań badawczych, co na pewno jest tematem wymagającym uwagi. Ta sprawa nie jest jednak celem szybkim, operacyjnym.

Pan Minister zaprosił członków Rady do współpracy nad przedstawionymi wyżej czterema priorytetami. Zachęcał, aby członkowie Rady wyrażali swoje zdanie, dzielili się doświadczeniami dla zrealizowania tych priorytetów z widocznymi korzyściami.

Następnie głos zabrał Pan Przewodniczący, który podzielił dyskusję na wspomniane wyżej cztery priorytety przedstawione przez Pana Ministra i piątą część - sprawy inne.

Pierwszy punkt to cyberbezpieczeństwo.

Jeden z członków Rady zapytał o proces dotyczący prac nad konkretnymi propozycjami zbudowania systemu cyberbezpieczeństwa (rozbudowywania i wzmacniania) oraz możliwość wsparcia w tym temacie z jednej strony Rady, a także o otwartość dla innych interesariuszy i podmiotów, które mogłyby propozycje przedstawić. Pan Minister wskazał, że jest otwarty na wszelkiego rodzaju propozycje zewnętrzne, ponieważ trudno zakładać, że sama administracja jest w stanie zapewnić cyberbezpieczeństwo - ustawa o KSC wskazuje szereg podmiotów, które są elementem tego systemu. Należy mieć świadomość, że bez wzmocnienia zespołów, które są odpowiedzialne za konkretne sektory, będzie trudno osiągnąć efekty, ponieważ z jednej strony trzeba nadawać strategiczny kierunek i od wszystkich mniej więcej tego samego oczekiwać, natomiast z drugiej strony są też sektorowe wyzwania, które nie są do rozwiązania przez jedną instytucję. Pan Minister wspomniał, że otrzymuje z wielu stron sygnały oczekiwania wzmocnienia przede wszystkim sektorowych działań. Jeżeli chodzi o konkretne rozwiązania, a także rozwiązania dla sektorów, w których w oczywisty sposób dominuje sektor prywatny, to trudno sobie wyobrazić ich wypracowywanie bez daleko idącej współpracy. Przy czym te rozwiązania legislacyjne są pewnymi ramami, w których następuje cała operacyjna praca.

Pan Minister w nawiązaniu do pytania o zmiany i ich zakres ewentualnego wyjścia poza nowelizację ustawy o KSC oraz zmian systemowych na poziomie instytucji obsługujących cyberincydenty wskazał, iż obecnie projekt ustawy o KSC jest na etapie jeszcze prac

analitycznych, więc za wcześnie, żeby mówić dokładnie o kierunku. Zaproponował Radzie zaopiniowanie/podjęcie stanowiska w sprawie projektu ustawy o KSC.

Następnie nawiązano do wypowiedzi Pana Ministra o podniesieniu poziomu cyberbezpieczeństwa wewnątrz administracji i założeniu możliwości przyjęcia większej roli operacyjnej w zapewnieniu cyberbezpieczeństwa właśnie w modelu centralnym, a nie w modelu rozproszonym, który dzisiaj mamy, co sprawia bardzo dużo kłopotów związanych z zapewnieniem odpowiedniego poziomu cyberbezpieczeństwa w administracji państwowej. Pan Minister wskazał do zrealizowania dwa cele: wzmocnienie roli pełnomocnika do spraw cyberbezpieczeństwa w zakresie koordynacji i zaangażowanie współpracy pomiędzy tymi interesariuszami, którzy są teraz w systemie. Co więcej, w projekcie ustawy o KSC jest miejsce na włączenie pewnych systemowych elementów dokładanych w sposób, który nie będzie nastawiony na zupełne przemodelowanie obecnej architektury instytucjonalnej.

W toku dyskusji zauważono, że od marca w dokumentach, które dotyczą nowelizacji KSC niewiele się zmieniło jeżeli chodzi o rządowy proces legislacyjny. Wskazano, że należy pamiętać także o Dyrektywie NIS 2, która obejmuje szersze zagadnienia niż tylko proste obsługiwane incydentów. Polska nowelizacja ustawy o KSC mówi o prostym reagowaniu na incydenty i wymianie pewnych informacji na ich temat, ale poza systemem pozostawia bardzo wiele podmiotów. Wydaje się, iż należy pomyśleć bardziej kompleksowo nad KSC, aby tym systemem objąć również inne podmioty, które w KSC za cyberbezpieczeństwo w Polsce odpowiadają. Cyberbezpieczeństwo to nie tylko reagowanie na incydenty i pewne wymagania dotyczące sprzętu, oprogramowania, ludzi, ale też reagowania w sytuacji, kiedy doszło do popełnienia przestępstwa. Są wymagane nie tylko zmiany w kodeksie karnym i kodeksie postępowania karnego, ale przede wszystkim w funkcjonowaniu policji i pionów do walki z cyberprzestępczością. Pojawiło się także zagadnienie zatrudniania w administracji publicznej specjalistów zajmujących się cyberbezpieczeństwem. Wskazano, że cyberbezpieczeństwo to jest międzysektorowy problem. Zapytano o pomysł na zapewnienie koordynacji, współpracy i ewentualnie dojścia do systemowych ogólnych rozwiązań. Zauważano, że istotne są także działania na polu międzynarodowym.

Pan Minister poinformował, że co do koordynacji to pewne już operacyjne sukcesy osiągnięto. Systematycznie poszerza się grono instytucjonalne, które w tej sprawie regularnie odbywa spotkania. Co do zmian w funkcjonowaniu policji, zostanie oficjalnie ogłoszone rozwiązanie, ale wydaje się, że to które zostało wypracowane, adresuje podnoszone wcześniej kwestie. Pan Minister zachęcił także członków Rady, aby zgłaszali swoje propozycje do nowelizacji ustawy o KSC.

Jeden z członków Rady zauważył, iż dobrze, że cyberbezpieczeństwo jest bardzo wysoko na agendzie wymienione - jako pierwsze. Istotna jest kwestia projektu ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa. Wymieniono krytyczne dla biznesu kwestie na gruncie tego projektu oraz nawiązano do Dyrektywy NIS 2 i budzące wątpliwości zagadnienia związane z podziałem pewnych grup firm na te, które będą ponosiły większy ciężar nowych obowiązków i trochę mniejszych. Jest to sprawa do rozstrzygnięcia. Ponadto NIS 2 zawiera szereg takich

„okienek otwartych”. To znaczy jest tam kilka paragrafów, które mówią, że Komisja w tym projekcie coś uzupełni, dookreśli. Pan Minister wykazał swoją otwartość na dyskusję.

Następnie omówiono kolejny punkt, tj. **szerokopasmowy dostęp do Internetu**.

Zauważono, że szybki dostęp do Internetu to temat, który się pojawia we wszystkich najważniejszych strategicznych dokumentach, ale też jest on odzwierciedlony w Krajowym Planie Odbudowy. Rynek czuje się o wiele bezpieczniejszy wiedząc, że to jest faktycznie priorytet, który będzie realizowany.

Szerokopasmowy dostęp do Internetu dla szkół jest realizowany przez Ogólnopolską Sieć Edukacyjną OSE, ona podprowadza węzeł do szkół, natomiast zauważono jeszcze dwie bardzo ważne sprawy, tj. rozprowadzenie sieci po budynku szkoły oraz kwestia osoby (i jej kompetencji) zarządzającej siecią w szkole. Zapytano o prowadzone rozmowy w tym kierunku, opracowanie standardów np. wyposażenia szkół w urządzenia rozprowadzające oraz wsparcie techniczne.

Pan Minister wskazał, że doprowadzono Internet do praktycznie każdej szkoły w Polsce. Należy doprowadzić do tego, żeby rzeczywiście ta infrastruktura zaczęła być wykorzystywana.

Następnie zauważono, że problem stanowi nauka nauczycieli korzystania z cyfrowych metod w procesach dydaktycznych. Wyrażono zdanie, iż należy uruchomić kwestię rzeczywistego wykorzystania nowych środków np. dostępu do cyfrowych materiałów dydaktycznych, które mogą stanowić o atrakcyjności niektórych przedmiotów. Kontynuując temat zapytano, czy Pan Minister ewentualnie rozważa możliwości, żeby np. w KPO uwzględnić część tych środków na kwestie edukacji i kształcenia nauczycieli do wykorzystywania cyfrowych metod dydaktycznych i sprzętu, który w ramach KPO ma zostać zakupiony na wyposażenie szkół. Pan Minister wskazał, że celem jest zwiększenie wykorzystywania nowych technologii w procesie kształcenia. Pan Minister wspomniał także o deklaracji współpracy z MEiN w tym zakresie. Zachęcił członków Rady, szczególnie reprezentujących wielki międzynarodowy biznes, do hojnego wspierania wszystkich młodych, zdolnych Polaków w realizacji ich celów i ambicji. Mamy, na przykład, odnoszących międzynarodowe sukcesy uczestników olimpiad informatycznych. Brakuje wsparcia ze strony firm, które w Polsce działają dla tych osób.

Kolejnym omówionym punktem były **usługi publiczne**, optymalizacja zarządzania administracją, bezpieczna tożsamość.

Z uwagi na prace, które zostały podjęte w ramach zespołu Rady, poświęconego identyfikacji elektronicznej i tożsamości, nadmieniono, że w dawnym MC są dwa niezależne zespoły. Jeden zajmuje się identyfikacją elektroniczną i usługami zaufania, ale jest jeszcze zespół dotyczący kradzieży tożsamości, który jest zaawansowany w pracach podjętych przed pandemią i może warto te zespoły mocniej zachęcić do wymiany danych i swoich ustaleń, by temat priorytetyzować, ponieważ problem kradzieży tożsamości również dotyczy elektronicznych usług publicznych. Pan Minister wskazał, że trzeba myśleć o tym jak wprowadzać dodatkowe metody weryfikacji (ale jak ujawnił jeden z członków Rady, MC nie

wydało dotąd zgody na videoweryfikację tożsamości, stosowaną nie tylko w innych krajach UE, ale nawet w Polsce przez zagraniczne firmy). Wydaje się, że w miarę jest jasne w jaki sposób podnosić poziom tego bezpieczeństwa właśnie na poziomie procedur i wymogów.

Następnie Pan Przewodniczący zaproponował przejście do czwartego punktu tj.

kompetencje cyfrowe, podaż specjalistów w zakresie cyfryzacji.

Jeden z członków Rady zauważył, że co do kształcenia kadr to nowe kierunki z dziedziny IT są tworzone i to nie tylko na lokalnych uniwersytetach. Zapytano o wsparcie tworzenia nowych kierunków studiów m.in. z zakresu sztucznej inteligencji dzięki środkom z programu AI Tech realizowanego przez dawne MC. Pan Minister odpowiedział, że wspomniany program, powstał w ramach programu GovTech. Wyzwaniem jest, żeby kształcenie na poziomie uniwersyteckim nadążało w zakresie wiedzy za zmieniającym się światem. Istotne jest wykształcenie specjalistów w takich dziedzinach, które będą w najbliższych latach niezwykle potrzebne. Wiodącą komórką w tym zakresie jest Departament Społeczeństwa Informacyjnego KPRM. W dalszej części swojej wypowiedzi, w ramach dyskusji Pan Minister wskazał, że oczekuje od członków Rady konkretnych projektów.

Jeden z członków Rady nawiązując do kompetencji cyfrowych zauważył, że działają Sektorowa Rada ds. Kompetencji - Informatyka oraz Sektorowa Rada ds. Kompetencji - Telekomunikacja i Cyberbezpieczeństwo. Wychodząc z założenia, że Pan Minister będzie startował z inicjatywami w obszarze tych kompetencji warto wykorzystać efekty ich pracy w nowych projektach.

Na koniec posiedzenia powrócono do tematu kształcenia kadr. Zauważono, że nie tylko trudno jest zatrzymać wykładowców na uniwersytetach, ale równie trudno jest zdobyć dobrych nauczycieli informatyki w szkołach, co jest bardzo poważnym problemem, ponieważ w szkołach znikają klasy z rozszerzoną informatyką. Z drugiej strony, nowa podstawa programowa, która wprowadza programowanie od najmłodszych lat w szkole, bardzo zachęca uczniów do kontynuowania nauki w tym kierunku. Można odnieść wrażenie, że kształcenie informatyczne toczy się obok szkoły, właśnie za pomocą różnych projektów, rozwiązań innego rodzaju. Należy z poziomu kształcenia średniego znaleźć takie rozwiązanie, które spowoduje, że pojawią się klasy, które kształcą w kierunku nowoczesnych technologii.

Uczestnicy posiedzenia:

Członkowie Rady:

1. Izabela Albrycht
2. Konrad Ciesiołkiewicz
3. Andrzej Dulka
4. Agnieszka Gryszczyńska
5. Michał Kanownik
6. Karol Krawczyk
7. Anna Beata Kwiatkowska
8. Mirosław Maj
9. Aleksandra Musielak
10. Józef Orzeł - Przewodniczący
11. Bolesław Piasecki
12. Paweł Śniatała

Zaproszeni goście:

13. Janusz Cieszyński, Sekretarz Stanu w KPRM
14. Wiesław Paluszyński, ekspert Rady

Sekretariat Rady i pracownicy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów:

15. Jacek Paziewski, Dyrektor Departamentu Architektury Informacyjnej Państwa w KPRM,
16. Anna Supeł, KPRM
17. Joanna Laskowska, KPRM